

101ste vergadering

Woensdag 8 september 1999

Aanvang 13.00 uur

Voorzitter: Van Nieuwenhoven

Tegenwoordig zijn 121 leden, te weten:

Van den Akker, Albayrak, Arib, Atsma, Augusteijn-Esser, Bakker, Balemans, Balkenende, Barth, Van Beek, Belinfante, Van den Berg, Biesheuvel, Bijleveld-Schouten, Blok, De Boer, Van Bommel, Bos, Brood, Buijs, Bussemaker, Van de Camp, Cherribi, De Cloe, Cornielje, Dankers, Van Dijke, Dijksma, Dijkstal, Duijkers, Eisses-Timmerman, Essers, Eurlings, Feenstra, Geluk, Van Gent, Van Gijzel, Giskes, Gortzak, De Graaf, De Haan, Hermann, Herrebrugh, Hessing, Hindriks, Van der Hoek, Hoekema, De Hoop Scheffer, Kalsbeek-Jasperse, Kant, Karimi, Klein Molekamp, Van der Knaap, Koenders, Kortram, Kuijper, Lambrechts, Leers, Luchtenveld, Marijnissen, Th.A.M. Meijer, Melkert, Van Middelkoop, Mosterd, Nicolai, Van Nieuwenhoven, Noorman-den Uyl, Oplaat, Örgü, Oudkerk, Van Oven, Passtoors, Patijn, Poppe, Rabbae, Ravestein, Rehwinkel, Reitsma, Remak, Rietkerk, Rijpstra, Rosenmöller, Rouvoet, Santi, Scheltema-de Nie, Schimmel, Schoenmakers, Schreijer-Pierik, Schutte, Smits, Spoelman, Van der Staij, Van der Steenhoven, Stellingwerf, Stroeken, Swildens-Rozendaal, Terpstra, Udo, Ter Veer, Te Veldhuis, Verbugt, Verburg, Visser-van Doorn, Van der Vlies, Van Vliet, Voorhoeve, O.P.G. Vos, Voûte-Droste, De Vries, Waalkens, Wagenaar, Van Walsem, Weekers, Weisglas, Van Wijmen, Wilders, De Wit, Witteveen-Hevinga, Van Zijl, Zijlstra en Van Zuijlen,

en de heer Hermans, minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap-

pen, mevrouw Borst-Eilers, minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, mevrouw Faber, staatssecretaris van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, en mevrouw Verstand, staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

□

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Santi, wegens bezigheden elders, alleen voor de avondvergadering;

Crone, wegens bezigheden elders;

Te Veldhuis, wegens bezigheden elders, alleen voor de middagvergadering;

Belinfante, wegens verblijf buitenslands, ook morgen;

Van der Hoeven, wegens familieomstandigheden;

Ross-van Dorp, wegens ziekte, ook morgen.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst die op de tafel van de griffier ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

We have a delegation of the Czech Parliament as guests of the Committee of Agriculture and we

welcome our colleagues in our midst.

(Applaus)

Regeling van werkzaamheden

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Van Bommel.

De heer **Van Bommel** (SP): Voorzitter! Gelet op onze gasten zou het misschien netjes zijn om Engels te spreken, maar ik vrees dat mijn boodschap dan niet overal duidelijk zou overkomen; ik wil het dus toch maar in het Nederlands doen. Vorige week heeft de minister van Verkeer en Waterstaat opmerkingen gemaakt over de noordoostelijke verbinding van de Betuwelijn, in de volksmond "de noordtak", die vermijdbaar zou zijn. Die opmerkingen in De Gelderlander maakten een storm van discussie los, niet alleen over de noordtak, maar over de hele Betuweroute als zodanig. Dat heeft ertoe geleid dat er in de Kamer een grote behoefte bestond aan een debat; er is een brief gevraagd en gisteren zijn mondelinge vragen gesteld over het standpunt van de minister. Dat alles heeft echter niet geleid tot volstreekte duidelijkheid over de status van haar opmerkingen over de toekomst van de noordtak en mogelijk zelfs van de hele Betuweroute. Verschillende fracties hebben in de media nogal wat geventileerd over wat er wel of niet zou moeten gebeuren. Het standpunt van de minister is niet volstrekt duidelijk geworden, omdat zij zelf niet heeft deelgenomen aan het debat van gisteren. Vandaar dat er naar aanleiding van de brief voor morgen een druk bezocht debat was gepland over de noordtak, maar dat debat is

Voorzitter

te elfder ure afgeblazen. Omdat de maatschappelijke onrust, de discussie en de vragen voortduren en er nu geen zicht lijkt op een debat in deze maand, acht ik het van groot belang om op korte termijn de minister van Verkeer en Waterstaat vragen te mogen stellen over haar standpunt over de noordtak. Ik vraag de Kamer daarom toestemming om de minister van Verkeer en Waterstaat op dat punt te mogen interpellieren.

De heer **Leers** (CDA): Voorzitter! Misschien mag ik, als fungerend voorzitter van de vaste commissie voor Verkeer en Waterstaat, op het volgende attenderen. Wij hebben vanmorgen op verzoek van de PvdA-fractie een spoedbijeenkomst gehad van de vaste commissie. Daarbij was overigens ook de heer Van Bommel aanwezig. Wij hebben daarin inderdaad gesproken over het voor morgen geplande overleg. Uit die discussie bleek dat een meerderheid van de vaste commissie van mening was dat het niet verstandig was om dat overleg te laten doorgaan, ook met het oog op de inmiddels bevestigde toezegging van het kabinet dat binnen twee weken een definitief besluit over deze zaak zal worden genomen en dat daarover op 4 oktober meteen overleg kan worden gevoerd. Dat is de stand van zaken. De minderheid was daartegen, maar de meerderheid vond het niet opportuun om morgen alleen met de minister te praten, omdat er op dit moment geen definitief kabinetsstandpunt is; men gaf er de voorkeur aan om daarop te wachten.

Mevrouw **Verbugt** (VVD): Voorzitter! Ik kan mij alleen maar aansluiten bij datgene wat de heer Leers zojuist over de afspraken heeft gezegd.

De heer **Stellingwerf** (RPF): Voorzitter! Ik kan niet ontkennen dat dat is afgesproken, maar dat was een zeer onbevredigende uitkomst; ik behoorde dan ook tot de minderheid. Die uitkomst doet ook volstrekt onrecht aan het vorige week gecreëerde politieke feit. Mijn opvatting is dat zowel nu als op 4 oktober over deze materie moet kunnen worden gesproken. Ik zal het verzoek voor een interpellatie daarom steunen.

Mevrouw **Giskes** (D66): Voorzitter! Ik denk dat een interpellatiedebat geen

recht zou doen aan het voorliggende onderwerp. Dat hebben wij ook overwogen en dat was de reden om een algemeen overleg te voeren. Mijn fractie steunt de gedachte dat je beter over een echt voorstel van het kabinet kunt praten dan over een half voorstel. Ik voeg daar wel aan toe dat ik de Kamer graag de vraag voorleg of wij de minister kunnen verzoeken om alles in het werk te stellen wat binnen haar mogelijkheden ligt om geen onomkeerbare verplichtingen aan te gaan totdat we hier werkelijk in de Kamer over zullen spreken. Ik vind een interpellatiedebat echter geen goed idee.

De heer **Van der Steenhoven** (GroenLinks): Mevrouw de voorzitter! De procedurele gang van zaken rondom de Betuwelijn begint een beetje te lijken op de werkzaamheden aan de Betuwelijn zelf. Het is heel merkwaardig dat mijn verzoek van vorige week om mevrouw Netelenbos mondelinge vragen te stellen is afgewezen omdat er inmiddels een algemeen overleg met de minister zou zijn.

Het passeert, de minister is hier ook niet aanwezig. Vervolgens besluit de meerderheid van de commissie om morgen maar geen overleg te hebben. Op die manier wordt de Kamer de mogelijkheid ontnomen een debat te voeren met de minister over een heel actuele situatie. Het gaat, zoals mevrouw Giskes ook al zei, niet alleen over de noordtak, maar over de gehele Betuwelijn. Dat debat moet gewoon nu plaatsvinden. Ik vind een interpellatie eigenlijk ook geen geëigend middel. Ik ben van mening dat het AO door moet gaan.

De heer **Feenstra** (PvdA): Mevrouw de voorzitter! Hoewel de heer Van Bommel in het Nederlands tot ons sprak, is zijn voorstel voor ons toch niet helder. Hij gaf aan dat er gisteren geen helderheid is geboden. Ik heb de minister-president gisteren twee punten horen noemen waaruit wel helderheid kan worden geconcludeerd. Het eerste is dat de brief van de minister zo snel mogelijk zal worden omgezet in een kabinetsvoorstel. Het tweede is dat het kabinet zijn procedure zal versnellen en wij hebben begrepen dat dit op 24 september al tot een besluit kan leiden. Die twee punten, gevoegd bij wat de heer Leers en

mevrouw Giskes hebben gezegd, namelijk dat een interpellatie daaraan geen recht doet, brengen mij ertoe te zeggen: laten wij ons houden aan het besluit dat wij in de procedurevergadering hebben genomen. Dit houdt in dat wij nu niet vlug een AO'tje houden, laat staan een interpellatie en dat, als het kabinet kan bevestigen dat op die manier de besluitvorming snel verder kan gaan, wij een volwaardig debat willen hebben over een volwaardig kabinetsstandpunt.

De heer **Van den Berg** (SGP): Voorzitter! De gang van zaken is ook procedureel uiterst merkwaardig. Reeds vorige week hebben enkele fracties overwogen een interpellatie aan te vragen. Dat is niet gedaan, omdat de toezegging er lag dat er snel een AO zou komen. Nu blijkt de dag voordat dat AO gehouden zou worden dat het AO niet doorgaat op grond van een verzoek van de meerderheid. Daardoor lijkt het dat de mogelijkheid om op korte termijn over dit zeer aangelegen onderwerp te spreken ons ontnomen wordt. Ik heb daar zodanig grote moeite mee, alhoewel je vragen kunt stellen bij de opportuniteit van het houden van een interpellatie op dit moment, dat ik het verzoek van de heer Van Bommel ondersteun.

De heer **Schutte** (GPV): Voorzitter! Om het beeld compleet te maken, merk ik het volgende op. Ik denk dat wij onderscheid kunnen maken tussen alle politieke ruis die ontstaan is rond de uitspraken en de twijfel van de desbetreffende minister – ik meen dat wij daar zeker over kunnen spreken, ook al hebben wij er gisteren met de minister-president in het kader van de mondelinge vragen over kunnen spreken – en de inhoudelijke discussie over een nog te nemen beslissing over het al dan niet doorgaan van de noordtak van de Betuwelijn. Ik denk dat die discussie moet plaatsvinden nadat de regering ons daarover nader heeft geïnformeerd. Ik wil het verzoek van de heer Van Bommel dan ook ondersteunen, ervan uitgaande dat de interpellatie niet zozeer gaat over de vraag of de noordtak er moet komen alsmede de politieke gevolgen, maar over het politieke feit van de uitspraken van de minister en de eventuele politieke consequenties. Daar lijkt mij het op dit moment

Voorzitter

houden van een interpellatie geëigend voor.

De **voorzitter**: Ik wil voordat ik de heer Van Bommel het woord geef twee dingen zeggen. Het eerste zeg ik tegen de hele Kamer. In de commissie voor de Werkwijze, waarin wij herhaalde malen hebben gesproken over het wel of niet toestaan van interpellaties, zeg ik kortheidshalve, hebben wij geconstateerd dat de gewoonte in dit huis is dat verzoeken om interpellaties toegestaan worden en dat iedere fractie kan afwegen of zij eraan wil deelnemen.

Het tweede is of de heer Van Bommel ook wil reageren op het voorstel van mevrouw Giskes om de minister mee te geven geen onomkeerbare verplichtingen aan te gaan. Met andere woorden: wij wachten haar brief af – en die moet zo snel mogelijk komen – maar tot die tijd moet zij geen onomkeerbare besluiten nemen.

De heer **Van Bommel** (SP): Voorzitter! In de procedure zijn zo'n beetje alle instrumenten waar de Kamer over beschikt gepasseerd. Dit betekent dat, als een AO gepland is – in dit geval met instemming van de hele Kamer volgens mij – over politiek belangwekkende uitspraken en te elfder ure wordt afgeblazen, fracties weinig anders meer rest dan bij de regeling van werkzaamheden het houden van een interpellatie te bepleiten.

Het was ook mij veel liever geweest als er een uitgebreid algemeen overleg over deze materie plaats had kunnen vinden, maar op dit moment staat voor mij alleen nog het instrument van de interpellatie open.

Het voorstel van mevrouw Giskes vind ik wel aardig, maar als wij dan een hele maand moeten wachten en de procedures en de dagelijkse activiteiten gewoon doorlopen, lijkt het mij een onhaalbaar voorstel. Vandaag kan er geen duidelijkheid ontstaan over het wel of niet voortgaan van het project zonder dat de minister daarop ingaat. Ik kan dus niet veel met het voorstel van mevrouw Giskes.

Ik sluit mij aan bij degenen die erop wijzen dat een politiek feit is geschapen, maar niet door de Kamer. Er zijn uitspraken gedaan en op dit moment is er geen helderheid over de vraag wat de minister daar

precies mee heeft bedoeld. Daar wil ik de minister graag over interpelleren en ik handhaaf dan ook mijn verzoek om dat te mogen doen.

De heer **Leers** (CDA): Misschien kunt u ook nog ingaan op de opmerking van de heer Schutte dat de inhoudelijke discussie over de noordtak breder in een algemeen overleg aan de orde behoort te komen, terwijl een interpellatie zou kunnen plaatsvinden over de politieke uitspraken van de minister. Dan kan de interpellatie echter ook alleen over de politieke uitspraken van de minister gaan, zonder dat daar verder enige conclusie aan te verbinden is ten aanzien van het besluit dat het kabinet nog moet gaan nemen. Wat is nu uw inzet bij de interpellatie die u wilt houden? Wilt u inhoudelijk ingaan op de noordtak, of alleen op de politieke uitspraken van de minister? Ik zou daar nog de vraag aan kunnen toevoegen waarom u gisteren dan niet hebt deelgenomen aan de mondelinge vragen aan de minister-president.

De heer **Van Bommel** (SP): Ik denk dat de inhoudelijke aspecten, dus de besluitvorming rond de noordtak of de hele Betuwelijn, en de politieke uitspraken van de minister volstrekt samenvallen bij een interpellatie. Ik kan niet alleen over de uitspraken van de minister met haar debatteren, zonder daarbij in te mogen gaan op de noordtak als zodanig.

Wat de opmerking van de heer Leers over het mondelinge vragen-uur betreft, moet ik zeggen dat hij dan gisteren even...

De heer **Leers** (CDA): Die opmerking was ten onrechte, zo heb ik begrepen.

De heer **Van Bommel** (SP): Akkoord, dank u wel voor die erkenning.

De **voorzitter**: Bij mondelinge vragen mogen individuele leden inderdaad meestal maar één vraag stellen.

Mevrouw **Verbugt** (VVD): Mij ontgaat de strekking van de interpellatie, voorzitter. Over de politieke context van de uitspraken van de minister hebben wij gisteren de minister-president al bevraagd en dan vraag ik mij af wat een interpellatie daar nog aan zou

toevoegen. Als de heer Van Bommel zegt dat hij de inhoud en de politieke context niet kan scheiden, denk ik dat een interpellatie niet het goede middel is.

De heer **Stellingwerf** (RPF): Voorzitter! Ook ik denk dat die beide zaken niet geheel gescheiden kunnen worden. Gezien de aard van een interpellatie moet een interpellant zich echter toch al behoorlijk beperken en daarom zal de interpellatie in de praktijk vooral het politieke punt betreffen.

Mevrouw **Giskes** (D66): Voorzitter! Ik ben er nog steeds niet van overtuigd dat wij nu wel een interpellatie zouden moeten houden. U hebt mijn vraag alleen voorgelegd aan de heer Van Bommel, terwijl ik heb gevraagd of de Kamer vindt dat wij deze vraag aan de minister zouden moeten voorleggen, met het verzoek om daar per omgaande antwoord op te krijgen. Ik zal graag zien dat de heer Van Bommel die gedachte steunt en vraag ook aan andere leden hoe zij daarover denken.

De **voorzitter**: In het algemeen worden interpellatieverzoeken door de Kamer toegestaan. Als dat ook met het verzoek van de heer Van Bommel wordt gedaan, zou uw vraag ook in dat kader aan de orde kunnen komen. U wijst nu echter terecht nog even op uw vraag en dit punt moeten wij straks eventueel als apart punt bespreken.

Mevrouw **Giskes** (D66): U haalt mij de woorden uit de mond.

De heer **Van der Steenhoven** (GroenLinks): Mevrouw de voorzitter! Het zou wel zo vriendelijk van PvdA en VVD zijn als zij op de vraag van mevrouw Giskes zouden reageren. Voor de heer Van Bommel zou dat aanleiding kunnen zijn om zijn interpellatieverzoek nog eens te overwegen. Gezien het rommeltje dat de meerderheid van de commissie van deze procedure heeft gemaakt, lijkt mij een interpellatie onontkoombaar.

De **voorzitter**: Ik kan dat niet aan de heer Feenstra vragen, maar ik neem aan dat hij goed naar u geluisterd heeft.

De heer **Feenstra** (PvdA): De vraag is nu op welk moment er van

Voorzitter

besluiten, genomen in de procedurevergadering, een rommeltje wordt gemaakt. Volgens mij hadden wij in die vergadering namelijk een besluit genomen in voorwaardelijke zin. En het voorwaardelijke deel is ingevuld, dus denk ik dat het besluit van de vaste commissie staat. Ik neem overigens aan dat voor de heer Van Bommel bij dit dossier de inhoud centraal staat. Wat zou er in dat opzicht dan nog te winnen zijn met een interpellatie na ons gesprek van gisteren met de minister-president? Indien voor hem niet de inhoud centraal staat, maar het politieke feit (onder andere interview en reacties tot en met de pleister, wat de gezondheidsachtergrond van de huidige minister verraadt) wat voegt een interpellatie dan nog toe aan de mondelinge vragen van gisteren?

De heer **Van Bommel** (SP): Voorzitter! De vragen van de heer Feenstra vallen een beetje samen met die van de heer Leers. Natuurlijk gaat het om de inhoud. Gisteren waren vooral de uitspraak op zichzelf en die daarop volgend van de minister-president aan de orde. Ik wijs erop dat ook de heer Leers aanvankelijk het liefst met de minister van Verkeer en Waterstaat over de inhoud had gedebatteerd en daarom vind ik het wegvallen van zijn steun nu zo raar en verbaas ik mij erover. Ik denk dat mevrouw Giskes een punt heeft, als zij voorstelt om aan de minister van Verkeer en Waterstaat te vragen nu geen onomkeerbare besluiten te nemen. Maar dat kan op zich losstaan van mijn verzoek nu. Ik wil haar voorstel dus steunen, maar daarmee acht ik mijn verzoek om een interpellatie niet overbodig.

Aan het adres van de heer Van der Steenhoven merk ik nog op dat een AO mij het liefst was geweest. Ik zie mijn verzoek om een interpellatie nog als enige middel om op korte termijn met de minister van Verkeer en Waterstaat verder over de inhoud te praten.

De heer **Leers** (CDA): Voorzitter! U hebt laten doorschemeren dat u in het algemeen wilt tegemoetkomen aan een interpellatieverzoek.

De **voorzitter**: De Kamer heeft in haar werkwijze oorspronkelijk aangegeven dat het een gebruiksregel is om een interpellatieverzoek eigenlijk altijd toe te staan. Daar is

wel eens inbreuk op gemaakt, maar daarna is in de commissie voor de Werkwijze weer bevestigd dat het eigenlijk het beste is om die verzoeken toe te staan. Ieder Kamerlid kan wel afzonderlijk zeggen: ik heb er geen behoefte aan en ik doe er niet aan mee.

De heer **Leers** (CDA): Voorzitter! Dan wil ik nog een concreet voorstel doen. Zoals de heer Feenstra terecht heeft aangegeven, zijn de commissieleden na een voorwaardelijk besluit uit elkaar gegaan. Als het kabinet dan ook op korte termijn een besluit neemt over deze zaak, zijn wij bereid het algemeen overleg met twee, drie weken uit te stellen. Bij de procedurevergadering is niet aangegeven dat desalniettemin een fractie een verzoek om een interpellatie zou doen. Ik betreur het dan ook dat wij daardoor onder druk komen te staan, want dat werkt een beetje als een soort chantagemiddel. Tegen deze achtergrond heb ik het liever dat wij morgen dat algemeen overleg gaan voeren. Dan heeft iedereen de kans om wat te zeggen, want bij een interpellatie mag je maar twee opmerkingen maken. Ik herhaal dat ik grote moeite heb met de door de heer Van Bommel gekozen methode van een verzoek om interpellatie, ondanks dat de commissie uit elkaar is gegaan na een gemeenschappelijk besluit. Ik zal overigens nog wel een keer ingaan op de inhoud van zijn opmerkingen. Nogmaals, liever het AO morgen, waarin iedereen de kans heeft om zijn zegje te doen.

De **voorzitter**: De beweegredenen van een individueel Kamerlid dan wel van een fractie kunnen natuurlijk nooit een chantagemiddel zijn. Daarvoor hebben wij hier een regeling van werkzaamheden waarin wij gezamenlijk van gedachten wisselen. Je kunt iets wel anders inschatten of er een eigen mening over hebben, maar ik moet er als voorzitter even op wijzen dat het zo niet in het algemeen gesteld kan zijn. Ik denk dat ik het goed gehoord heb dat de heer Van Bommel persisteert in zijn verzoek om een interpellatie.

De heer **Van Bommel** (SP): Voorzitter! Ik wil toch nog even reageren op de heer Leers, want wat hij zegt, werp ik verre van mij. De procedure is verlopen zoals die is

verlopen. Alle instrumenten zijn gepasseerd. De heer Leers had daarbij ook zijn eigen standpunt. Hij zegt nu dat er een AO moet worden gehouden om recht te doen aan de discussie. Als wij daarvoor een meerderheid kunnen krijgen, dan heb ik daar vrede mee. Die discussie was tenslotte mijn uitgangspunt.

De **voorzitter**: Dan gaan wij nu een heel ingewikkelde nieuwe procedure in. Ik denk dat het voorstel van de heer Leers verder strekt dan het verzoek van de heer Van Bommel, omdat de heer Leers stelt dat er misschien toch beter morgen een AO kan worden gehouden. Ik kan weinig anders doen dan de nu aanwezige fracties dit voorstel voorleggen.

Het spijt mij voor al die leden die nog graag het woord wilden, maar over het interpellatieverzoek gaan wij nu geen ronde meer houden. Dat lijkt mij nu niet meer aan de orde. Ik heb het idee dat de heer Van Bommel dat ook vindt. Wij kunnen na de besluitvorming over het voorstel van de heer Leers altijd nog aan de heer Van Bommel vragen of hij nog meer voorstellen heeft.

Mevrouw **Verbugt** (VVD): Voorzitter! Ik zou het voorstel om dan maar alsnog een AO te houden wel willen ondersteunen, zij het dat ik ook vraagtekens zet bij de gekozen procedure.

De **voorzitter**: Dat helpt, denk ik, want om te vermijden dat ik de stemmingsbel moet laten gaan, wat alles en iedereen ophoudt, verzoek ik de verschillende fracties kort, dus niet in lange zinnen, aan te geven of zij het eens zijn met het voorstel.

De heer **Stellingwerf** (RPF): Voorzitter! Wij waren het met die voorwaarden ook niet eens. Ik kan mij dus zeker vinden in die procedure.

De **voorzitter**: Ik wil niet zeggen dat ik uw aller reactie wil beperken tot ja of nee, maar de uitspraak eens of oneens met het voorstel zou wel helpen.

De heer **Van der Steenhoven** (GroenLinks): Dat was van het begin af aan ons voorstel, voorzitter.

De heer **Feenstra** (PvdA): Ik kan mij voegen in dit voorstel.

Voorzitter

De heer **Van den Berg** (SGP): Eens.

Mevrouw **Giskes** (D66): Idem.

De **voorzitter**: Ik neem aan dat u dat ook vindt, mijnheer Van Bommel.

De heer **Van Bommel** (SP): Ja.

De **voorzitter**: Dan neem ik aan dat de heer Leers verder zal zorgen voor de procedure, zoals die dan nu in de vaste commissie moet worden gevolgd. Ik zie hem knikken.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Aan de orde is de behandeling van:
- **het wetsvoorstel Wijziging van onder meer de Wet op het primair onderwijs, de Wet op de expertisecentra en de Wet op het voortgezet onderwijs in verband met enkele maatregelen ter verbetering van het functioneren van het vervangingsfonds en het participatiefonds (regeling verbetering functioneren vervangings- en participatiefonds) (26427).**

De algemene beraadslaging wordt geopend.

Mevrouw **Barth** (PvdA): Voorzitter! Wij spreken vandaag over dit wetsvoorstel dat in grote lijnen een heel technisch karakter heeft. Wij hebben ook als Kamercommissie besloten om dat zo te houden. De PvdA-fractie kan voor een heel groot gedeelte leven met de vormgeving van dit voorstel en met de uitgangspunten van dit voorstel. Ik zal straks terugkomen op het gedeelte waarmee wij niet kunnen leven.

Ook inhoudelijk zitten er heel interessante aspecten aan het functioneren van het Vervangings- en participatiefonds. Ik heb het dan met name over het ziekteverzuim in het onderwijs, dat een zeer actueel thema is, zeker afgezet tegen het dreigende lerarentekort. Wij hebben besloten daarover binnenkort apart met elkaar te debatteren. Volgens mijn fractie is dat heel hard nodig, zeker als wij zien hoe alarmerend hoog het ziekteverzuim in het onderwijs weer is. Wij hebben net vorige week een persbericht van het ministerie gezien, waaruit blijkt dat

het ziekteverzuim in het basisonderwijs is gestegen naar 7,77%. Dat is bijna een procentpunt hoger dan vorig jaar en ook aanmerkelijk hoger dan in andere sectoren. Wij zullen daar dus binnenkort met de minister over praten, als wij in november alle stukken over dit onderwerp binnen hebben.

Voorzitter! Ik heb nog wel één inhoudelijke vraag voor de minister. Daarbij gaat het met name over de kosten die scholen moeten maken voor Arbo-beleid en het inhuren van Arbo-diensten. Wij hebben hierover een vraag gesteld in het verslag bij dit wetsvoorstel, omdat wij hebben begrepen dat de bekostiging van scholen niet toereikend is om een goed Arbo-contract af te sluiten. Als je het hebt over preventie van ziekteverzuim, heb je hier een belangrijk onderwerp bij de kop. De nota naar aanleiding van het verslag is al ruim vóór het zomerreces verschenen. In die nota naar aanleiding van het verslag schreef de minister dat hij in juli met een brief zou komen over het ziekteverzuim en met een reactie op het rapport "Kink in de kabel" van het Verwey-Jonkerinstituut. In de nota kondigt hij aan dat hij in die brief ook zou ingaan op de voor scholen te kort schietende financiering voor Arbo-diensten. Ik heb die brief gisteravond nog eens doorgekeken, maar ik moet constateren dat de minister niet op dit punt is ingegaan. Ik kan mij voorstellen dat hij het hier en nu ook niet direct kan ophoesten. Als hij het wel kan, zou dat heel prachtig zijn. Lukt het niet, dan vraag ik hem of hij bereid is in staat is om hierover een brief naar de Tweede Kamer te sturen, nog voordat wij hier de begroting van Onderwijs plenair behandelen. Als hij dat doet, kunnen wij eventueel nog met amendementen op de begroting komen.

Voorzitter! Over amendementen gesproken; zoals ik net al zei, is er één onderdeel van dit wetsvoorstel waarmee mijn fractie ook na de schriftelijke behandeling moeite houdt. Het gaat hierbij om het voorstel van de minister over de termijnen waarbinnen het Vervangingsfonds en het Participatiefonds hun jaarverslag mogen indienen. Ik gaf net al aan dat het Participatiefonds en het Vervangingsfonds over niet geringe onderwerpen gaan, zoals ziekteverzuim, vervanging en wachtgeld. Dit zijn allemaal

onderwerpen die zeer relevant zijn, met name als het gaat om het terugdringen van het lerarentekort. Volgens mijn fractie is het daarom van groot belang dat de Tweede Kamer tijdig beschikt over informatie om hierover te kunnen debatteren. De minister schuift in het wetsvoorstel de termijn op waarop de Kamer de jaarverslagen, voorzien van een reactie, uiteindelijk ontvangt. Hij schuift de termijn op van 1 mei naar 1 oktober. Mijn fractie vindt dat niet gewenst, zeker niet als wij bedenken dat wij volgend jaar beginnen met de beleidsdebatten in het kader van de derde woensdag in mei. Het lerarentekort en het terugdringen daarvan is door de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen aangewezen als één van de twee prioriteiten in het kader van de derde woensdag van mei. Daarom vinden wij het zeer belangrijk dat de Kamer op 1 mei beschikt over de jaarverslagen, voorzien van een reactie. In de stukken bij dit wetsvoorstel heeft de minister eigenlijk geen ander argument gegeven dan dat de jaarverslagen nu altijd te laat zijn en dat het knelpunt zit bij de toeleverende instanties, die drie maanden de tijd nodig hebben om informatie aan te leveren. Dat lijkt mij rijkelijk lang, eerlijk gezegd. Volgens mij kun je op 1 januari van een jaar al beginnen met het verzamelen en verwerken van gegevens. Naarmate het jaar vordert kun je er steeds verder een overzicht van maken. Dit wetsvoorstel is bedoeld om het Participatiefonds en het Vervangingsfonds soepeler te laten werken en ook soepeler te laten communiceren, juist met de aanleverende instanties. Wij gaan daarom onder andere akkoord met de invoering van een sofi-nummer voor al die instanties. Ik heb daarom een amendement ingediend, waarin de termijnen voor het indienen van het jaarverslag blijven zoals zij zijn. Het amendement is medeondertekend door de heer Passtoors, mevrouw Lambrechts en mevrouw Van der Hoeven.

Mevrouw **Lambrechts** (D66): Mevrouw de voorzitter! Wat in dit wetsvoorstel vandaag feitelijk wordt geregeld, is een aantal administratieve verbeteringen, waaronder de mogelijkheid van het gebruik van het